Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Selvitys

15.9.2023

VN/28883/2022
VN/28883/2022-MMM-4

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

ASIA: Luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain muuttaminen (HE 193/2021 vp) ja lain muuttamisen yhteydessä annetut lausumat

Maa -ja metsätalousministeriön selvitys eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Eduskunta esitti vastauksessaan (EV 218/2021 vp) hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi luonnonmukaisesta tuotannosta sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 193/2021 vp) seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että Ruokavirastolle osoitetaan riittävät resurssit sille annettujen tehtävien hoitamiseksi.

2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee metsänomistajille ja luomukeruualan toimijoille luomutuotantoa koskevia suosituksia ja ohjeita, joiden tavoitteena on edistää luomukeruutuotteiden taloudellisen ja terveyttä edistävän potentiaalin hyödyntämistä. Valtioneuvoston on annettavaselvitys tehdyistä toimenpiteistä vuoden 2022 loppuun mennessä.

3. Eduskunta edellyttää, että luonnonmukaisesta tuotannosta annettavan lain vaikutuksia luomukeruutuotteiden kaupalliseen hyödyntämiseen seurataan ja vaikutuksista esitetään selvitys vuoden 2022 loppuun mennessä.

Eduskunnan maa -ja metsätalousvaliokunta on edellyttänyt, että maa- ja metsätalousministeriö päivittää lausumien johdosta 22.12.2022 annetun selvityksen asian K 2/2023 vp Hallituksen vuosikertomus 2022, kuulemisen yhteydessä. Lausumissa edellytettynä selvityksenä maa- ja metsätalousministeriö toimittaa liitteenä seuraavan päivitetyn selvityksen.

Tämä selvitys on lähetetty vain sähköisenä.

Kansliapäällikön sijaisena, osastopäällikkö Minna-Mari Kaila

Erityisasiantuntija Petriina Wäre

Liitteet Maa- ja metsätalousministeriön selvitys
Jakelu Maa- ja metsätalousvaliokunta

Tiedoksi Eduskunta, Tuire Taina
Eduskunta, Marjo-Riitta Seppälä
Eduskunta, Susanna Paakkola

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Maa- ja metsätalousministeriö				
PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Eduskunta on pyytänyt selvityksen K 2/2023 vp Hallituksen vuosikertomus 2022 koskien luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain muuttamista sekä niiden yhteydessä annettuja lausumia (EV 218/2021 vp).

Pyydettynä selvityksenä maa- ja metsätalousministeriö esittää kunnioittaen seuraavaa:

Luomukeruutuotteet kerätään luomuvalvontaan liitetyiltä alueilta, joita kutsutaan luomukeruualueiksi. Luomukeruutoiminnasta ja sen valvonnasta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2018/848 luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta sekä laissa luonnonmukaisesta tuotannosta (1330/2021). Keruutoiminnan luomuohjeistuksesta vastaa Ruokavirasto.

Metsähallituksen hallinnoimat luomusertifioidut alueet ovat luomuluonnontuotteiden keruulle keskeinen kokonaisuus. Näiden alueiden pinta-ala on pysynyt ennallaan, ja se oli vuonna 2023 noin 2,7 miljoonaa hehtaaria.

Luomuluonnonmarjojen osuus kaikesta kaupallisesti kerätystä marjasadosta on vaihdellut vuosittain voimakkaasti, ja se on esimerkiksi vuosina 2021 ja 2022 ollut hieman alle kolmannes koko kaupallisesti poimitusta marjasadosta. Kaupallisesti merkittävin luomukeruutuote oli mustikka. Vuoden 2023 satotilastoja ei vielä ole käytettävissä, mutta alan toimijoilta saatujen näkemysten mukaan luomuluonnonmarjojen talteen saatu sato on ollut kohtuullinen. Vaikea taloudellinen tilanne näyttäisi vaikuttavan yleisesti luonnontuotteiden ja luomuraaka-aineiden kysyntään. Kuluttajat ovat siirtymässä halvempiin tuotteisiin. Luomusertifioinnin vaikeus ja kannattamattomuus, etenkin pienemmille metsänomistajille, ei luo luomulle nyt uutta kysyntää. On havaittavissa myös merkkejä siitä, että luomuyrittäjät ovat siirtymässä tavanomaisiin raaka-aineisiin tai lopettamassa yritystoimintaansa metsästä kerättävien raaka-aineiden osalta.

Luomukeruutuotteiden kaupallisen hyödyntämisen keskeisimmät ongelmat näyttävät edelleenkin aiheutuvan siitä, että metsänomistus pirstaloitunutta. Tämä johtuu siitä, että luomuvalvotut metsäalueet sijaitsevat kaukana toisistaan, sekä siitä, että metsänomistajilta puuttuu taloudellinen kannustin liittää metsiään luonnonmukaisen tuotannon valvontaan. Lisäksi haasteita aiheuttavat metsäalueisiin liittyvät tiedonhallinnan kysymykset.

Metsäkeskuksen arvion mukaan luomukeruutuotteiden kysyntä on jonkin verran supistumassa lähivuosina. Kehittämistoiminta sekä luomun ja erikoisluonnontuotteiden osalta on maakunnallisten ja paikallisten hankkeiden varassa. Metsävaratiedon hyödyntämisessä olisi luomun ja luonnontuotealan näkökulmasta mahdollisuuksia, mutta toimialan pieni yrityskoko ei juuri mahdollista tiedon hyödyntämistä, sillä taloudelliset resurssit ovat niukat.

Luonnonmukaista tuotantoa ja sen valvontaa koskevat säännökset ovat EU:n lainsäädännössä erittäin yksityiskohtaiset, eikä niihin käytännössä ole jätetty kansallista liikkumavaraa. Kokonaisuudessaan lain toimivuutta luomukeruutuotteiden osalta voidaan pitää hyvänä, kun tarkastellaan siinä tehtyjä ratkaisuja keruutuotteiden luomusertifioinnin, valvontamenettelyiden, viranomaisten työnjaon ja toimivallan, sekä pakkokeinojen ja rangaistusten osalta. Luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) mukaisen valvonnan ja sen toimeenpanoon liittyvien Ruokaviraston ohjeiden voidaan katsoa olevan kattavat, vaikka tarkennuksia ohjeisiin tullee edelleen.

VN/28883/2022-MMM-4

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Wäre Petriina 912652488	Kaila Minna-Mari 912661456
2023-09-15	2023-09-15